ISSN 1429-0324

ŚWIATOWY ZWIĄZEK ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ

ZARZĄD OKRĘGU
KROSNO

BIULETYN INFORMACYJNO - HISTORYCZNY

Nr 1/21/2000

REDAGUJĄ KOMISJE HISTORYCZNE KÓŁ Św. Zw. Żołn. AK

ŚWIATOWY ZWIĄZEK ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ

Z A R Z Ą D O K R Ę G U
KROSNO

BIULETYN INFORMACYJNO - HISTORYCZNY

Nr 1/21/2000

REDAGUJĄ KOMISJE HISTORYCZNE KÓŁ Św. Zw. Żołn. AK

Spis treści

Od Redakcji 5

Życzenia Noworoczne 8

I. KOMUNIKATY ZARZĄDU OKRĘGU 9
V Zjazd Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej 9
Wytyczne Programowe ŚZŻ AK na lata 1999 - 2002 10
Rok 2000 - Rokiem Pamięci Narodowej 14

II. ŚWIATOWY ZWIĄZEK ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ 15
10 lecie działania Koła w Jaśle 15

III. KALENDARZ WYDARZEŃ 19
Zginęli z rąk oprawców hitlerowskich 1939 - 1940 19
Dwudziestu dwóch NN rozstrzelanych w Jedliczu 19

IV. SYLWETKI DOWÓDCÓW 23
Kpt./mjr Tadeusz Tomkiewicz 23

V. KOMUNIKATY 25
Uroczystość patronacka w Jaśle 25
Lekcja patriotyczna w SP w Lubli 26

VI. WSPOMNIENIA 27
Dom "Michałów" w Moderówce 27

VII. Z GŁĘBOKIM ŻALEM 29
Wykaz zmarłych członków ŚZŻ AK 29
Aby pamięć nie zaginęła 29

VII. POEZJA NA CO DZIEŃ I OD ŚWIĘTA 30
Żołnierzom Armii Krajowej w hołdzie ... Lidia Tomkiewicz 30

Wydaje: Zarząd Okregu Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Krośnie.
Redaguje: Komisja Historyczno - Edukacyjna przy ZO ŚZŻAK przy współpracy **Komisji Historycznych Kół Krośnieńskiego Okręgu ŚZŻAK w składzie: Danuta Wołoszyn, Tadeusz Gierlach, Adam Jara, Zygmunt Kachlik, Franciszek Mojak, Czesław Nowak, Adam Piecuch, Stanisław Pomprowicz.**
Wydano przy pomocy Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność" w Krośnie.
©KH-E przy ZO ŚZŻAK w Krośnie
Skład i druk: CHEMIGRAFIA - Krosno 38-400, ul. Białobrzeska 74, tel. (0-13) 43 254 15

Od Redakcji

Cieszyć może fakt, że już wydany został nasz kwartalnik Biuletyn Informacyjno - Historyczny po raz dwudziesty. Redaguje Komisja Historyczno - Edukacyjna przy Zarządzie Okręgu Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Krośnie. Pierwszy numer Biuletynu ukazał się 5 lat temu, z początkiem 1995 r. Zespół redakcyjny starał się w Biuletynie przedstawiać, dokumentować, chronić od zapomnienia fakty, wydarzenia, dowódców i żołnierzy walk Armii Krajowej na Podkarpaciu. Towarzyszyła nam idea służby wiernej prawdzie. Przyświecał nam cel upowszechniania wśród młodego pokolenia wiarygodnej wiedzy historycznej z okresu II wojny światowej. Przede wszystkim naszą ambicją było i jest wypełniać luki, prostować bałamutną publicystykę, po latach przemilczeń i przekłamań oraz przywrócić dobre imię i godną pamięć Armii Krajowej i jej żołnierzom. Zadanie wcale łatwe, jeśli się zważy skąpe materiały źródłowe, jak i że ubyło świadków okupacyjnych lat niewoli a upływ czasu w pamięci ludzkiej zrobił swoje.

W Biuletynach, co kwartał, przekazywaliśmy informacje i wiadomości historyczne, tematycznie związane z b. Inspektoratem ZWZ/AK Jasło - Krosno i obecnie Zarządem Okręgu ŚZŻ AK Krosno. Informacje zawierają rozdziały dotyczące komunikatów Zarządu Okręgu n. Związku, komunikatów z terenu naszych kół, nekrologi.

Wiadomości historyczne wypełniają rozdziały dotyczące Obwodów, Placówek ZWZ/AK w Inspektoracie Jasło, kalendarza wydarzeń, sylwetek dowódców /biogramy/.

Biuletyn udostępnia się dla zamieszczania wspomnień partyzanckich, akowskich oraz na przekaz wierszy pt.: Poezja na co dzień i od święta, wybrane utwory o wartościach patriotycznych, narodowych, religijnych.

Śmiało można powiedzieć, że już niektóre wiadomości opublikowane w Biuletynach mają charakter dokumentalny.

Bliska też nam jest więź redakcyjna z Komisjami Historycznymi Kół n. Związku.

W redagowaniu i wydawaniu Biuletynu udzielali się zwłaszcza członkowie Okręgowej Komisji Edukacyjnej: Jan Kaczor, Danuta Wołoszyn, Stanisław Pomprowicz - Krosno, Franciszek Mojak - Jedlicze, Adam

Jara - Domaradz, Zygmunt Kachlik, E. Niziołek - Jasło i inni oraz spoza n. Związku Czesław Nowak, Tadeusz Gierlach - Krosno. Przewodniczy Komisji Historyczno - Edukacyjnej Okręgu i Zespołowi Redakcyjnemu Adam Piecuch - Brzozów.

Biuletyn może się ukazywać dzięki udzielanej pomocy finansowej przez Zarząd Regionu Podkarpacie NSZZ „Solidarność" w Krośnie i osobistej życzliwości b. Senatora RP Ireneusza Zarzyckiego i przewodniczącego Zarządu Regionu Tadeusza Majchrowicza. Biuletyn od numeru 15/3/1998 ma zmienioną oprawę na kartonową i barwną.

Uważamy, że ukazanie się 20 zeszytów Biuletynu sprawiło niemałą satysfakcję autorom, współpracownikom Redakcji zadowolenie, a P.T. Czytelnikom dało interesującą lekturę, zwłaszcza tym, którym bliska sercu jest Armia Krajowa i jej historia.

Serdecznie dziękujemy osobom i instytucjom, które przyczyniły się do powstania Biuletynu i kontynuowania jego redagowania i wydawania. Jednocześnie zachęcamy naszych Członków, Sympatyków, P.T. Czytelników Biuletynu do dalszej współpracy. Liczymy również na pomocne uwagi i propozycje.

Z kolejnym numerem 21 Biuletynu wchodzimy w XXI wiek. Startujemy w jubileuszowy 2000 rok, z nadzieją na powodzenie perspektywicznej kontynuacji wydawania naszego kombatanckiego Biuletynu ŚZŻ AK, zapoczątkowanego przed pięciu laty.

***

Warto będzie przypomnieć zamieszczone w Biuletynie publikacje poświęcone Obwodom, Placówkom ZWZ/AK na Podkarpaciu, sylwetkom /biogramy/ dowódców w Inspektoracie ZWZ/AK Jasło - Krosno.

Obwody ZWZ/AK:

Brzozów "Borowik" - Nr 2/6/1996; Jasło "Jabłecznik", "Jagoda", - Nr 3/71996; Krosno "Korzeń", "Kawa" - Nr 4/8 1996; Sanok "Suchar", "Serowiec" - Nr 1/9/1997.

***Inspektorzy** /biogramy/ **Inspektoratu ZWZ/AK Jasło - Krosno**:*

mjr Stanisław Pieńkowski ps. "Strzembosz" - Nr 1/5/1996;
mjr Witold Obidowicz ps. "Orszak" - 2/6/1996;
mjr Łukasz Grzywacz - Świtalski ps. "Jodła", "Mikołaj" - Nr 3/7/1996;

ppłk Wincenty Stefan Rutkowski ps. "Haszysz" - Nr 4/8/1996;
ppłk Józef Modrzejewski ps. "Lis" - Nr 1/9/1997, komendant Obwodu Jasło, inspektor.

Placówki ZWZ/AK:

Chorkówka "Centuria", "Cecylia"; Domaradz "Dereń" - Nr 2/10/97; Odrzykoń "Oleander", "Ola" - Nr 3/11/97; Tarnowiec "Turkawka" - Nr 4/12/97; Haczów "Tulipan" - Nr 1/13/98; Frysztak "Fiołek" - nr 2/14/98; Jedlicze "Jaśmin" - Nr 3/15/98; Wiśniowa "Wrzos" - Nr 4/16/98; Korczyna "Konwalia" - Nr 1/17/99; Zarszyn II - Nr 2/18/99; Miejsce Piastowe "Pelargonia" Nr 3/19/99; Rymanów "Róża", "Rozalia" - Nr 4/20/99.

Sylwetki /biogramy/ dowódców - komendanci Obwodów i Placówek ZWZ/AK w Inspektoracie Jasło - Krosno:

Komendanci Obwodów:

Brzozów: kpt. Józef Cząstka ps. "Kotwicz" - Nr 2/10/97; kpt. Ignacy Wanic ps. "Andrzej" - Nr 3/11/97;
Jasło: ppłk Józef Modrzejewski ps. "Lis" - Nr 1/9/97;
Krosno: kpt. Stanisław Wenklar ps. "Wujek" - Nr 4/12/97; kpt. Edward Antoni Baszniak ps. "Dzik" - Nr 3/15/98, zast. insp.
Sanok: mjr Adam Winogrodzki ps. "Korwin" - Nr 1/13/98.

Komendanci Placówek:

Frysztak: mjr Władysław Stec ps. "Walek" - Nr 2/14/98;
Jedlicze: por. Józef Domaniecki ps. "Szczerba" - Nr 3/15/98;
Wiśniowa: ppor. Bolesław Irzyk ps. "Czerni", "Cierń" - Nr 4/16 98;
Tarnowiec: kpt. Władysław Dąbek ps. "Ładо" - Nr 4/16/98 (Pożegnanie)
Domaradz: por. Stanisław Węgrecki ps. "Wir" - Nr 1/18/ 99,

***Oddział Partyzancki** OP - 11:*

dowódca ppor. Józef Czuchra ps. "Orski" - Nr 2/18/99; kapelan AK Tadeusz Witkoś ps. "Dołęga" - Nr 4/20/99.

Ośrodek Kedywu "Świteź" Podokręg AK Rzeszów:
zastępca dowódcy Rejonu kpt. AK Franciszek Płonka - Nr 3/19/99.

Z okazji jubileuszowego roku 2000, Roku u progu nowego XXI wieku, Trzeciego Tysiąclecia ery chrześcijańskiej najlepsze życzenia długich lat życia w zdrowiu i z Chrystusowym błogosławieństwem Drogim Członkom, Sympatykom oraz Ich Najbliższym naszego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej i P.T. Czytelnikom naszego Biuletynu Informacyjnego - Historycznego

składa Redakcja BIH

I. KOMUNIKATY ZARZĄDU OKRĘGU

V Zjazd Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Warszawie w dniach 19 - 20 IX 1999r.

180 delegatów z kraju i 80 gości zza granicy w dniach 19 - 21 września 1999 r. obradowało w Warszawie na V już Zjeździe ŚZŻ AK. Okręg Krosno reprezentowali prezes ZO Tadeusz Konieczkoi delegat Zygmunt Kachlik z Koła Jasło. Przed Zjazdem otrzymali z Zarządu Głównego Związku obszerne materiały wprowadzające w problematykę Zjazdu.

Zjazd rozpoczął się tradycyjnie Mszą św., celebrowaną przez bpa Leszka Sławoja Głódzia w katedrze polowej Wojska Polskiego. Po mszy delegacja złożyła kwiaty na grobach zmarłych prezesów Związku. Wszyscy uczestniczyli w składaniu wieńców na grobie Nieznanego Żołnierza i pod pomnikiem Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej.

Zjazd ocenił wyniki działalności 3 - letniej kadencji oraz dorobek minionego X - lecia ŚZŻ AK. Podkreślono, że z ok. 66 tyś. członków żyje obecnie ponad 40 tys., średnio w wieku 77 lat. Z tego względu należy dążyć do zapewnienia członkom lepszej opieki socjalnej oraz starać się o udokumentowanie i upamiętnienie historii losów odchodzącego pokolenia.

Podjęto uchwałę określającą "Rok 2000" - Rokiem Pamięci Narodowej oraz uchwałę żądającą sprostowania przez Rząd Rosji kłamliwego oświadczenia Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rosji z dnia 15.09.1999 r. w sprawie agresji Związku Sowieckiego na Polskę w 1939 r. Przyjęto Wytyczne Programowe ŚZŻ AK na lata 1999 - 2002. W skierowanym posłaniu przez uczestników V Zjazdu do społeczeństwa polskiego określono w 13 rozdziałach najważniejsze problemy i zadania, stojące przed naszym Związkiem i Polską, kierując się rzym-

ską dewizą: Salus rei publicae suprema lex - dobro Rzeczypospolitej najwyższym prawem.

Po długiej dyskusji postanowiono przyjąć zaproponowane przez odpowiednią komisję zmiany w statucie. Najważniejszą okazała się ta, że w nowym województwie może istnieć 2 lub więcej okręgów.

Prezesem Zarządu Głównego ponownie został wybrany ppłk Stanisław Karolkiewicz a Jerzy Lipka przewodniczącym Rady Naczelnym Związku. Wiceprezesem Zarządu Głównego zostali Tadeusz Michalski z Łodzi i Karol Perłowski z Warszawy, sekretarzem Jacek Miłobędzki a skarbnikiem Mirosław Spiechowicz.

Należy zauważyć, że w skład Rady Naczelnej i Zarządu Głównego weszli przedstawiciele WiN i Stowarzyszenia Szarych Szeregów oraz środowisk akowskich z USA, Kanady, Wielkiej Brytanii.

Gośćmi Zjazdu byli m. in. prezydent Z. Kaczorowski, biskup Kraszewski, marszałek Senatu RP Alicja Grześkowiak.

Listy gratulacyjne nadesłali Józef Kardynał Glemp Prymas Polski, prezes Rady Ministrów Jerzy Buzek, prezes Kongresu Polonii Amerykańskiej Edward Moskal.

Materiały ze Zjazdu ukażą się w Biuletynach informacyjnych Zarządu Głównego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.

Zygmunt Kachlik delegat Koła Jasło

Wytyczne Programowe Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej na lata 1999-2002

V Krajowy Zjazd Delegatów Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej potwierdza, iż przyjęty na IV Zjeździe "Program Ideowy na lata 1996-1999" w swych podstawowych tezach nie stracił na aktualności. Przebieg realizacji Programu potwierdził bowiem rzeczywistą trafność jego założeń. Dlatego zadaniem władz Związku kadencji lat 1999-2002 oraz całego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej winna być kontynuacja jego podstawowych tez. Trudno bo-

wiem przyjąć jako zasadę budowanie dla każdej kadencji władz nowych programów, zwłaszcza iż sytuacja społeczno-polityczna kraju nie zmieniała się i nie zmienia w takim tempie, które dezaktualizowałoby istotę sformułowań Programu oraz treść oczekiwań naszych członków i całego społeczeństwa. Zrozumiała jest jednak sprawa pewnej aktualizacji odnoszącej się do nowych zjawisk i wydarzeń w życiu społecznym kraju.

Przypomnieć w tym miejscu należy i ten podstawowy fakt, iż program był i jest praktyczną wykładnią celów, jakie Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej sobie postawił oraz jakie sposoby ich realizacji określił w podstawowym, konstytucyjnym dokumencie jakim jest Statut Związku.

V Zjazd odbywa się w rocznicę wydarzeń, które miały ogromny, kształtujący wpływ na losy naszych pokoleń i losy Ojczyzny. Są to - przypomnijmy 60-lecie najazdu na nasz kraj dwóch agresorów - niemieckiego i sowieckiego oraz 60-ta rocznica powołania pierwszych struktur Polskiego Państwa Podziemnego. Na zagrożenie Ojczyzny, Jej suwerenności i niepodległości oraz zagrożenie bytu Narodu pokolenia nasze odpowiedziały podjęciem czynu zbrojnego.
Dzisiaj wolę służby dla dobra Najjaśniejszej Rzeczypospolitej do końca dni naszych potwierdzamy.

Państwo Polskie - wartość najwyższa

Z tej postawy wynika nasza troska o dobro Polskiego Narodu, jego bezpieczny byt i pomyślny rozwój materialny i duchowy a także o dobro Państwa Polskiego, by było ono silne, niepodległe i praworządne, by zajęło godne miejsce w wielkiej rodzinie narodów europejskich. Do jednoczącej się Europy Ojczyzn powinniśmy wnieść tysiącletni dorobek duchowy i naszą tożsamość opartą na tradycji chrześcijańskiej i narodowej.

Bezpieczeństwo państwa

Związek, jego członkowie winni mieć świadomość oraz oddziaływać na świadomość społeczeństwa, iż nasze członkostwo w NATO nie zwalnia nas z obowiązku obrony Ojczyzny, bowiem NATO nie zastąpi naszego wysiłku zbrojnego w razie potrzeby ale wesprze nas swoją potęgą.

Reformy ustrojowe

Nasza służba upoważnia nas, i zobowiązuje zarazem, do reagowania na przebieg realizacji wiekopomnych reform, jakie wdraża Rząd Rzeczypospolitej. Powinnością naszą jest zabieranie głosu w przypadkach zagrożeń dla bezpieczeństwa socjalnego, jakie wynikać mogą i wynikają, w toku reformowania struktur państwa, dla rożnych środowisk społecznych w kraju, w tym szczególnie dla kombatantów.

Bezpieczeństwo wewnętrzne

Przedmiotem naszego szczególnego zainteresowania winna być problematyka bezpieczeństwa wewnętrznego. Należy zdecydowanie piętnować zjawiska patologiczne - przestępczość zorganizowaną, afery gospodarcze, korupcję, prywatę, nieudolność aparatu władzy, nieskuteczność wymiaru sprawiedliwości i aparatu ścigania. Ważnym czynnikiem umacniającym więzi społeczne i zapewniającym zarazem bezpieczeństwo jest kultura prawna i poszanowanie prawa zarówno przez ośrodki władzy jak i przez społeczeństwo. Powinniśmy reagować na każde naruszenie tej zasady.

Młode pokolenia

Wyrazem naszej troski o młode pokolenia Polek i Polaków - a przez to o przyszłość Ojczyzny i Narodu - jest postulat, by szkoły różnych szczebli kształtowały postawy patriotyczne i obywatelskie opierając programy na rzetelnej wiedzy historycznej i dorobku kulturowym pokoleń. Troskę szczególną całego społeczeństwa wywołuje zatrważające zjawisko narkomanii i przestępczości szerzące się wśród młodzieży i docierające nawet do szkół podstawowych. Winniśmy się domagać od władz - także i od władz szkolnych - stanowczości i konsekwencji w opanowaniu i likwidacji tego zagrożenia.

Świadomość historii

Pierwszoplanowym elementem działalności Związku były sprawy związane z odbudowaniem pamięci historycznej i z przywracaniem świadomości narodowej etosu Polskiego Państwa Podziemnego, Armii Krajowej i całego wysiłku niepodległościowego Polski Walczącej. Jest to nadal obowiązującym zadaniem.

W tym nurcie mieści się także aktualny nadal postulat rozliczenia przestępczej działalności rządów komunistycznych w Polsce. Dlatego ważna jest nasza współpraca ze wszystkimi ośrodkami dokumentującymi te zbrodnie a zwłaszcza z Instytutem Pamięci Narodowej.

Współdziałanie dla jedności

Realizacja zadań w ogromnej mierze zależy od naszej współpracy z bratnimi organizacjami kombatanckimi i niepodległościowymi. Dążyć przeto trzeba do umacniania dotychczasowych więzi i nawiązywać nowe. Szczególnie ważne jest to dla działalności organizacji terenowych, gdzie "mówienie jednym głosem" ma zwielokrotnioną skuteczność.

*

Sformułowania Wytycznych mają z natury rzeczy charakter ogólny. Dopiero praktyka działania każdej jednostki Związku uwzględniająca uwarunkowania i specyfikę terenu nadawać im będzie konkretny kształt.

Warszawa, dnia 21 września 1999 r.

V Krajowy Zjazd Delegatów
Światowego Związku Żołnierzy
Armii Krajowej

ROK 2000 ROKIEM PAMIĘCI NARODOWEJ

UCHWAŁA

V Krajowego Zjazdu Delegatów Światowego Związku Żołnierzy
Armii Krajowej
z dnia 21 września 1999 r.

V Krajowy Zjazd Delegatów Światowego Związku Żołnierzy
Armii Krajowej
ustanawia rok 2000

ROKIEM PAMIĘCI NARODOWEJ

W związku z tym zobowiązuje wszystkie ogniwa Związku do kontynuacji przedsięwzięć służących ugruntowaniu w świadomości narodowej Polaków etosu Polski Walczącej .

Przedmiotem szczególnego zainteresowania i działań organizacyjnych powinna być:

- działalność struktur Polskiego Państwa Podziemnego, cywilnych i wojskowych oraz ich upamiętnianie,
- działalność ośrodków oporu - cywilnego i zbrojnego - przeciwko komunistycznemu terrorowi i zniewoleniu Narodu Polskiego oraz ich upamiętnianie,
- wytrwałe dążenie do zgodnej z prawdą historyczną oceny czasów rządów komunistycznych i ujawnienie wszystkich zbrodni aparatu przemocy i represji PRL-u oraz ukaranie winnych tych zbrodni,
- troska o wychowanie patriotyczne i obywatelskie młodych pokoleń Polek i Polaków.

W działalności swej ogniwa Związku winny współdziałać z bratnimi organizacjami kombatanckimi i niepodległościowymi a także z ośrodkami naukowymi i środowiskami społecznymi i politycznymi, które mają na celu służenie dobru Rzeczypospolitej oraz z właściwymi agendami rządowymi, kierując do nich odpowiednie wystąpienia.

V Krajowy Zjazd Delegatów
Światowego Związku Żołnierzy
Armii Krajowej

II. ŚWIATOWY ZWIĄZEK ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ

10 lat działania Koła w Jaśle

Jasielskie Koło Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej im. 5 Pułku Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej liczy sobie już 10 lat /15 XI 1989 - 1999/.

Wiadomości dotyczące powstania i działalności Koła w okresie do 1995 r. przedstawił prezes Zarządu Koła Zygmunt Kachlik w numerze 2/6/1996 na kartach naszego Biuletynu Informacyjno - Historycznego.

W latach następnych do 1999 r. jak wynika z Kroniki jubileuszowej działalności Koła, kontynuowane działanie Koła było poświęcone celom i zadaniom, związanym z:

- utrwaleniem i upowszechnianiem historii, tradycji i dziedzictwa ideowego Armii Krajowej,
- krzewieniem wśród młodzieży szkolnej wiedzy o historii i żołnierzach Polski Podziemnej,
- upamiętnianiem miejsc walki Armii Krajowej oraz miejsc hitlerowskich kaźni,
- roztoczeniem opieki nad grobami poległych żołnierzy AK,
- staraniem o pomoc socjalną dla członków i podopiecznych Koła.

Pamiętano również o zmarłych członkach Koła.

Koło prowadziło w ramach zarządu i komisji bieżące sprawy organizacyjne, odbywały się ich zebrania i członków. Władze i członkowie Koła uczestniczyli w wielu ceremoniach rzeszowskiej jednostki wojskowej i szkolnych, współdziałali z dyrekcjami jasielskich szkół i w Dębowej, państwowymi i samorządowymi władzami lokalnymi, regionalną prasą i radiem oraz władzami i komisjami Zarządu Okręgu ŚZŻ AK w Krośnie, jak i pokrewnymi Kołami Związku.

Członkowie Koła, głównie poczet sztandarowy często brali udział w uroczystościach patriotycznych, połączonych z Mszą św., w innych miejscowościach niż siedziba Koła, jak organizowanych m. in. w Je-

dliczu, Rzeszowie, Osieku Jasielskim, Nowym Żmigrodzie, Trzcinicy, Krośnie, Dukli, Przysietnicy, Załężu, Dębowcu, Bochni, Anilinie, Przybówce, Miejscu Piastowym. Uroczystości te były przeważnie poświęcone odsłonięciu i poświęceniu tablic pamiątkowych. Towarzyszyli oni również w uroczystościach przy pomnikach poległych żołnierzy Armii Krajowej a to: na Gilowej Górze, Przysietnicy, Tokach, N. Żmigrodzie, Dębowej oraz w miejscach martyrologii Polaków zwłaszcza w Warzycach, Jaśle i innych. W skład pocztu sztandarowego Koła najczęściej wchodzili i ofiarnie wypełniali honorową służbę, mimo podeszłego wieku członkowie: L. Ochwat, J. Bolek, Z. Kachlik, S. Forystek, T. Skowron, S. Grzesiakowski. Zasłużyli sobie na duże słowa uznania i podziękowania.

Koło pamiętało o rocznicach śmierci zmarłych dowódców i żołnierzy AK: ppłka J. Modrzejewskiego komendanta Obwodu AK Jasło, komendanta gł. Armii Krajowej L. Okulickiego, mjra H. Dobrzańskiego "Hubala", Adama Piegłowskiego prezesa Zarządu Koła w Jaśle i innych.

Członkowie z pocztem sztandarowym uczestniczyli w konduktach zmarłych członków Koła m. in. w Osieku Jasielskim, Łubienku, Szebniach, Sanoku, Jaśle.

Przedstawiciele Zarządu Koła i członkowie włączyli się do obchodzenia rocznic państwowych i narodowych - Konstytucji 3 Maja, 11 Listopada, Wojska Polskiego, Dnia Weterana, z okazji rocznicy agresji Sowietów na Polskę, jak i uczestniczyli w uroczystościach zaprzysiężenia poborowego rocznika w 21. Brygadzie Strzelców Podhalańskich w Rzeszowie.

Wielkim przeżyciem dla członków Koła i pocztu sztandarowego było uczestnictwo w dniu 10.06.1997 r. na lotnisku w Krośnie w podniosłej uroczystości religijnej i w koncelebrowanej Mszy św., której przewodniczył Ojciec św. Jan Paweł II podczas Jego pielgrzymki do Polski. Członkowie Koła pielgrzymowali również w dniach 12 - 13 IX 1998 r. do Częstochowy. Prezes Zarządu koła Z. Kachlik uczestniczył w dniach 12 - 23 maja 1999 r. w pielgrzymce kombatantów do Włoch i uroczystości na Monte Cassino.

Ważnymi wydarzeniami z udziałem członków Koła były uroczystości: związane z poświęceniem sztandaru ufundowanego przez jasielskie społeczeństwo w 1997 r. (23 XI) dla 21. dywizji artylerii

mieszanej w Rzeszowie. Dywizjon przyjął za patrona ppłka AK Józefa Modrzejewskiego. Matką chrzestną sztandaru była wdowa Kazimiera Modrzejewska a ojcem chrzestnym prezes Zarządu Koła Z. Kachlik. 18 czerwca 1998 r. odbyła się podniosła uroczystość wręczenia sztandaru Szkole Podstawowej im. Partyzantów Armii Krajowej w Dębowej. Sztandar ufundowali T.Z. Knobel z Warszawy dzięki staraniom prezesa Koła Z. Kachlika. Sztandar poświęcił ks. biskup J. Gucwa z Tarnowa b. żołnierz AK.

W październiku 1999 r. nadano Szkole Podstawowej nr 10 w Jaśle imię patronackie Henryka Dobrzańskiego "Hubala" i II Liceum Ogólnokształcącemu w Jaśle im. ppłka Józefa Modrzejewskiego. Honory rodziców chrzestnych pełnili Kazimiera Modrzejewska i Z. Kachlik.

*

24 stycznia 1998 r. został wybrany Zarząd Koła w składzie: prezes Zygmunt Kachlik, wiceprezes W. Świdrak, sekretarz J. Bolek, skarbnik S. Grzesiakowski oraz członkowie Zarządu: A. Gotfryd, S. Forystek, B. Kolbusz, E. Niziołek. Przewodniczący. Komisji Rewizyjnej został R. Myśliwiec.

Delegatem na IV /26 - 28 IV 1996/ i V Zjazd ŚZŻ AK w Warszawie /19 - 21 IX 1999/ był prezes Zarządu Koła Z. Kachlik.
Członkowie Koła angażowali się społecznie w prelekcje historyczne w szkołach zwłaszcza: Z. Kachlik, B. Pięta, E. Kośmidek, R. Myśliwiec, E. Niziołek, Cz. Śliż, M. Żygłowicz.

Zarząd Koła inspirował i doceniał wydanie publikacji na temat Inspektoratu Armii Krajowej Jasło - Krosno. Ukazały się pozycje książkowe: Stanisław Pasterz: Bez tytułu /1989/, J. Modrzejewski: Akowcy na Podkarpaciu /1990/, J. Modrzejewski: Od Armii Krajowej do Wojny Domowej /1996/, Wiesław Hap: Obwód ZWZ - AK Jasło /1997/, Genowefa Mróz - Rodek: Wspomnienia o żołnierzach Armii Krajowej z Placówki Osiek Jasielski "Osa", Stefan Deskur: Podchorąży zawsze zdąży Obwód AK Jasło, Roman Godzikowski, I Batalion 5 Pułku Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej - Zgrupowanie Północ.

Członkowie Koła stawali do zawodów strzeleckich w "Gamracie" w Jaśle, oraz Czarnorzekach, Jedliczu organizowanych przez Koło n/Związku w Jedliczu pod hasłem: Memoriał Dowódców Podkarpac-

kiego Inspektoratu AK.

W ciągu minionego dziesięciolecia Zarządy Koła rozpatrywały wnioski ubiegających się o uprawnienia kombatanckie, występowały o odznaczenia i awanse wojskowe dla członków, jak i troszczyły się o sprawy socjalne członków i podopiecznych Koła. W IV kwartale 1999r. przygotowywano wnioski o mianowanie członków - żołnierzy na wyższe stopnie wojskowe.

Koło aktualnie zrzesza ponad 100 członków, w tym 3 zza granicy, 23 podopiecznych oraz kilkunastu sympatyków. W okresie 1989 - 99 ubyło 51 członków zwyczajnych i kilku członków nadzwyczajnych.

Zarządy, wielu członków za społeczne działanie w jasielskim Kole Związku Żołnierzy Armii Krajowej zasłużyli sobie na wdzięczne i serdeczne podziękowanie.

SP

/Na podstawie opracowania: Z. Kachlik L. Ochwat: Kronika jubileuszowa 10 lat działalności jasielskiego Koła ŚZŻ AK, Jasło 1999/.

III . KALENDARZ WYDARZEŃ

Zginęli z rąk oprawców hitlerowskich w 1939 - 1940

Przypominamy że już na jesieni 1939 do kwietnia 1940 r. - 6 listopada 1939 aresztowani zostali i osadzeni w obozie koncentracyjnym w Niemczech naukowcy, profesorowie Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Zamordowani zostali w masowych egzekucjach przez gestapo:
30 listopada - więźniowie na Pawiaku.
26 - 27 grudnia w Wawrze 107 mieszkańców z tej miejscowości i Anina.

1940 r.
22 stycznia i 21 kwietnia w Palmirach 360 więźniów politycznych.
30 stycznia - masowy mord na Polakach w Forcie V w Poznaniu.

Dwudziestu dwóch NN rozstrzelanych w Jedliczu

W niedzielę 6 lutego 1944 r., Niemcy przywieźli do Jedlicza dwudziestu dwóch więźniów i rozstrzelali ich, nie pozwalając grzebać zwłok przez całą dobę. Ciała pomordowanych leżały w śniegu do drugiego dnia. Mord na bezbronnych więźniach obserwowali z ukrycia mieszkańcy domów znajdujących się w pobliżu tej strasznej egzekucji. Była niedziela, ludzie wracający ze sumy, z kościoła w Jedliczu, widzieli ciała pomordowanych.

Na drugi dzień, w miejscu egzekucji, jak nakazali Niemcy, wyznaczeni przez sołtysa Jana Tarnowskiego Jedliczanie, pogrzebali rozstrzelanych więźniów. Nie było wśród nich aresztowanych w jesieni 1943 r. i uwięzionych w Jaśle, żołnierzy AK Placówki Jedlicze. Nie zdołano też zidentyfikować żadnej ofiary tak w czasie pochówku w miejscu zbrodni jak i w czasie ekshumacji, co mogłoby nasuwać myśl, że ofiary te zostały przywiezione nie z jasielskiego więzienia lecz z

Tarnowa. Jest to jednak wątpliwe , bowiem w Jaśle więzienie zawsze było zapełnione.

W kilka dni później na mogile pomordowanych, żołnierze miejscowego plutonu AK Stanisław Gęsiak, Jan Pawlowski, Józef Twaróg, Jerzy Twaróg i Edward Woźniak postawili okazały brzozowy krzyż. A na mogile niewidzialna ręka często kładła kwiaty i zapalała świece. Jesienią 1946 r. wydobyto zwłoki pomordowanych i przeniesiono je na miejscowy cmentarz. W miejscu kaźni wybudowano pomnik, a na nim umieszczono napis:

W tym miejscu 5 - go lutego 1944 r.
Hitlerowcy rozstrzelali
22-ch Polaków - Patriotów
w odwet za zastrzelenie
żandarma niemieckiego.
Prochy przeniesiono
na cmentarz w Jedliczu.
Społeczeństwo Jedlicza

W wyżej wymienionym napisie jest błąd. Egzekucja Dwudziestu dwóch miała miejsce w niedzielę 6 lutego. Pierwsza niedziela lutego 1944 roku to nie 5-ty, a 6-ty luty.

W tym samym dniu Niemcy , wracając z egzekucji w Jedliczu do Jasła, na rozwidleniu dróg Jaszczew - Męcinka, zastrzelili bez powodu Edwarda Fabera z Potakówki. W aktach parafialnych w Tarnowcu datę śmierci Edwarda Fabra zapisano jako 06. 02. 1944.

Co było powodem tej strasznej zbrodni? Jak już głosi, napis na pomniku, był to odwet za zastrzelenie żandarma niemieckiego. W pierwszych dniach lutego 1944 r. ze dworu w Długiem wracało do Jedlicza dwóch Niemców. Jednym z nich był z-ca Schutzpolizei w Rafinerii Nafty w Jedliczu, Paszkowski. Powoził parokonną bryczką Stanisław Kłosowicz z Żarnowca, zatrudniony w Rafinerii jako woźnica. Była godzina 15-ta - może 16-ta. Na polnej drodze, prowadzącej ze wzniesienia zwanego Cybą do Jedlicza, na wracających z Długiego Niemców oczekiwało dwóch cywilów. Zobaczywszy jadących Niemców, przyspieszyli kroku i ostrzelali ich. Jeden z Niemców próbował użyć

broni, ale pistolet nie wypalił, ratował się więc ucieczką. Drugi - Paszkowski ukrył się za zatrzymaną przez woźnicę bryczką i zaczął strzelać do otaczających go cywilów. W czasie wymiany strzałów Paszkowski został ranny w brzuch. Zamachowcy wyciągnęli Niemca spod bryczki, zdjęli z niego płaszcz i wojskową bluzę i kazali Kłosowiczowi zanieść go do pobliskiego domu.

Jeden z zamachowców przebrał się w mundur i płaszcz zranionego Niemca, zasiadł w tyle bryczki, a drugi jako woźnica i odjechali w stronę Porąb. W Piotrówce zostawili bryczkę i uprząż konną, wsiedli na konie i udali się do Żeglec. Napotkanemu tam mężczyźnie pozostawili konie, sami znikając.

Zbiegły Niemiec, lekko ranny w czoło, zaalarmował posterunek policji w Jedliczu. Komendant posterunku zorganizował pościg, który trwał do późnych godzin nocnych i nie przyniósł żadnych rezultatów.

Paszkowski prawdopodobnie zmarł w drodze do szpitala. Sprawę przejęło gestapo. Jeszcze w nocy na posterunku w Jedliczu przesłuchiwany był naoczny świadek tych wydarzeń, Stanisław Kłosowicz , za którym ujął się uratowany Niemiec. Ale to nie wystarczyło żandarmom, Kłosowiczowi nakazano zameldować się na drugi dzień w krośnieńskim gestapo. Stanisław Kłosowicz, oczekując przesłuchania, przesiedział na gestapo kilka godzin. W końcu zrezygnowano z przesłuchania Kłosowicza i zwolniono go. (Relacja Stanisława Kłosowicza).

Hitlerowcy szybko zareagowali. Prawdopodobnie rozstrzelani w Jedliczu , byli już wcześniej skazani na zagładę. Trudno dzisiaj coś na temat powiedzieć, tym bardziej, że nie znamy ani jednego nazwiska pomordowanych. Trzeba tutaj wyjaśnić, że żołnierze tutejszej Placówki AK nie mieli nic wspólnego z postrzeleniem Paszkowskiego, co niektórzy autorzy opisują. Również opis zajścia w Jedliczu przedstawiony w niektórych opracowaniach nie odpowiada prawdzie.

Mogiłą Dwudziestu Dwóch NN opiekuje się młodzież szkolna. A ulicę, przy której wydarzyła się ta tragedia, nazwano na cześć pomordowanych - ulicą Obrońców Wolności.

Franciszek Mojak

Uzupełniająco: Bronisława Betlej: Mogiła 22 rozstrzelanych w Jedliczu, wiersz opublikowany w Biuletynie Informacyjno-Historycznym Nr 1/13/1998, s.19.
Zob. Franciszek Mojak: Dwudziestu Dwóch NN, "Przegląd Historyczny AK" - Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło Jedlicze, Nr 1/17/1999.
Jaskółka R: Fatalne strzały i krwawa riposta, (w:) "Nowe Podkarpacie" nr 6/1998, s. 8, 9.
Józef Bochenek: Wspomnienia po latach, cz. I, Moderówka 1992, s. 44, 45, (maszynopis).

*

Jak podaje Józef Bochenek w relacji dotyczącej najmłodszego brata Radosława:

"/.../ epizod godny podkreślenia miał miejsce 5 lutego 1944 r. (?) - pamiętnego dla całej naszej okolicy a zwłaszcza dla Jedlicza.
W tym dniu brat był wysłany ze sanoka po mięso do umówionego miejsca w Moderówce z przeznaczeniem dla Akowców. Licząc na to, że 5 lutego jest dniem świątecznym będzie mógł śmiało przejechać drogę zamiast polami.

Ledwo wysunął się na główną drogę, na szosie pojawiła się kolumna samochodów gestapo. Nie wszyscy przejechali obojętnie, nie interesując się, co w taką pogodę taszczone jest sankami. A pogoda była fatalna.

Padał śnieg, był mróz i zadyma. Dwa samochody zatrzymały się, jeden z przodu a drugi z tylu i wysypało się z nich kilkunastu esesmanów. Otoczyli sanki wraz z Radosławem. Oficer pomacał worek z mięsem i zapytał czy to może mąka? Na co Radzio odparł twierdząco. Wówczas oficer dał znak do odjazdu i odjechali..."

"/.../ Esesmani spieszyli się, kolumna była zwarta, przewożono 22 więźniów jako zakładników, których następnie rozstrzelali w Jedliczu. Był to odwet Niemców za zabicie policjanta w Jedliczu. Mąki też bez zezwolenia nie wolno było przewozić".

IV. SYLWETKI DOWÓDCÓW

Kpt./mjr Tadeusz Tomkiewicz

Mjr Tadeusz Tomkiewicz syn Józefa urodził się 1.03.1903 roku w Kołomyi. Już w 1913 roku wstąpił do harcerstwa, które stało się jego drugą, po wojsku, służbą dla Ojczyzny. Służbę wojskową odbył w latach 1921-1923 najpierw w Szkole Podchorążych, a później w Szkole Oficerskiej w Warszawie. Po uzyskaniu stopnia oficerskiego rozpoczął służbę w 39. pp w Jarosławiu, a następnie w 16. pp w Tarnowie.

W 1938 roku został przeniesiony do Korpusu Ochrony Pogranicza. Służbę w KOP-ie pełnił w Hoszczy i Worochcie. Od 4 września l pułk KOP" Karpaty", w którym służył kpt. Tadeusz Tomkiewicz, został przerzucony do odwodu Grupy Operacyjnej "Jasło", w rejon Grybowa. Od 5 września kpt. Tadeusz Tomkiewicz walczył w obronie Grybowa, Gorlic, Jasła i Krosna. Po zajęciu Krosna przez Niemców, kpt. T. Tomkiewicz pozostał w Krośnie i ukrywał się pod nazwiskiem Tadeusz Markowski. W 1940 r. wstąpił do ZWZ, przyjmując pseudonim "Hel" i wszedł do sztabu Inspektoratu ZWZ Jasło. Od czerwca 1941 do lutego 1942 kpt. "Hel" pełnił funkcję komendanta Obwodu Krosno.

W lutym 1942 na terenie całego Inspektoratu AK Jasło nastąpiła "wsypa". Kpt. Tadeuszowi Tomkiewiczowi udało się uniknąć aresztowania.

Po przybyciu na Podkarpacie inspektora ppłk. Łukasza Grzywacza - Świtalskiego został odbudowany sztab Inspektoratu. W jego skład, wszedł kpt. Tadeusz Tomkiewicz "Hel", pełniąc odpowiedzialną funkcję oficera broni.

W okresie "Burzy", z upoważnienia Inspektora "Haszysza" przeprowadził rozmowy ze starszymi oficerami słowackimi w sprawie

wspólnych działań przeciw wycofującym się oddziałom Niemieckim. Rozmowy prowadzone byty w mieszkaniu M. Zaruskiego w Iwoniczu Zdroju. W rozmowach tych głównie chodziło o pozyskanie rezerwy broni, którą Słowacy posiadali w dwóch dywizjach piechoty i chcieli przekazać naszym oddziałom.

Przez okres "Burzy" kpt. T. Tomkiewicz przebywał na terenie Placówki "Iwo" i brał udział w walkach o wyzwolenie Iwonicza Zdroju.

W 1 X45 r. kpt. T. Tomkiewicz ujawnił się i podjął pracę kasjera w Rafinerii Nafty w Jedliczu. Pod koniec roku 1946 kpt. T. Tomkiewicz sprowadził do Jedlicza żonę i córkę, które do tej pory mieszkały w Jarosławiu. Przez cały czas pobytu w Jedliczu inwigilowany był przez krośnieńską Bezpiekę. Chcąc się uwolnić od męczących przesłuchań i namawiań do współpracy z UB, wyjechał z Jedlicza do Łodzi. Tam pracował początkowo w budownictwie jako zwykły robotnik, później w Spółdzielni Poligraficznej.

Za pracę w konspiracji Rząd RP w Londynie awansował Tadeusza Tomkiewicza na majora i odznaczył go Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Major Tadeusz Tomkiewicz zmarł 16.05.1972 r. w Łodzi. Spoczywa na Nowym Cmentarzu w Jarosławiu.

Opracował Franciszek Mojak na podstawie: informacji uzyskanych od Lidii Tomkiewicz, córki mjr. Tadeusza Tomkiewicza; Łukasz Grzywacz Świtalski - Z walk na Podkarpaciu, Warszawa 1971; Andrzej Zagórski - Kurierskim szlakiem po Beskidzie Niskim - Inspektorat Rejonowy ZWZ - AK Jasło - Krosno, Brzozów 1989.

V. KOMUNIKATY

Uroczystość patronacka w Jaśle

Dnia 8 października 1999 roku odbyła się w Jaśle ważna uroczystość nadanie II Liceum Ogólnokształcącemu imienia komendanta Armii Krajowej Obwodu Jasło ppłka Józefa Modrzejewskiego. W uroczystości wzięła udział przybyła ze Stanów Zjednoczonych wdowa po podpułkowniku Kazimiera Modrzejewska. Ponadto uczestniczyli w niej przedstawiciele władz kościelnych i świeckich: ordynariusz diecezji rzeszowskiej ksiądz biskup Kazimierz Górny, wicemarszałek Sejmu Stanisław Zając, marszałek Sejmu Województwa Podkarpackiego Bogdan Rzońca, starosta jasielski Marian Gancarz oraz burmistrz Jasła Andrzej Czernecki.

Uroczystość nadania II Liceum Ogólnokształcącemu imienia ppłk Józefa Modrzejewskiego rozpoczęła się w parafialnym kościele farnym od Mszy świętej, w której uczestniczyli: wdowa po podpułkowniku oraz przedstawiciele władz kościelnych i świeckich. Obecne były także poczty sztandarowe Kół ŚZŻ AK z Jasła i Jedlicza oraz poczet II Liceum z podarowanym przez Fundację T i Z Knoblów sztandarem, którego rodzicami chrzestnymi byli Kazimiera Modrzejewska i prezes Zarządu jasielskiego Koła ŚZŻ AK, Zygmunt Kachlik. Mszę koncelebrował ordynariusz diecezji rzeszowskiej, ksiądz biskup Kazimierz Górny. W trakcie Mszy św. poświęcił on sztandar II Liceum. Następnie zebrani w kościele uczestnicy uroczystości udali się wraz z pocztami sztandarowymi pod budynek II Liceum Ogólnokształcącego. Kazimiera Modrzejewska odsłoniła tutaj, znajdującą się na ścianie frontowej budynku, tablicę z nazwą Liceum i imieniem jejgo patrona. W szkole odbyła się dalsza część uroczystości, w ramach której wygłoszone zostały okolicznościowe przemówienia, a młodzież przedstawiła program artystyczny.

Kazimiera Modrzejewska przekazała na ręce Dyrekcji Liceum znaczną kwotę pieniężną, z przeznaczeniem na założenie Fundacji mającej nieść pomoc finansową niezamożnej a zdolnej młodzieży z II Liceum Ogólnokształcącego.

(Na podstawie relacji: Stanisława Fryca - "Imieniem Modrzejewskiego").

Lekcja patriotyczna w Szkole Podstawowej w Lubli

W dniu 8 grudnia 1999r. na terenie b. Placówki Armii Krajowej Frysztak „Fiołek", „Fela" uczniowie Zespołu Szkół w Lubli spotkali się ze mną Stanisławem Pomprowiczem członkiem Zarządu Koła Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Krośnie. Uczniowie z zainteresowaniem wysłuchali historycznej prelekcji na temat: Placówka Armii Krajowej Frysztak, zrzuty broni z samolotów w lesie bukowym w Lubli oraz fragmenty ze: Wspomnień akowca Jana Kantego Kosia ps. „Luby" z Lubli i związanych z Janem Kantym Dzianottem b. właścicielem majątku w Lubli, podczas okupacji niemieckiej kwatermistrzem i członkiem organizacji „Tarcza" w Inspektoracie Armii Krajowej Jasło.

Jako prelegent otrzymałem od Rady Pedagogicznej i uczniów jubileuszowe, interesujące opracowanie B. Lubojemskiej M. Żurowskiej, pt.: Historia szkolnictwa w Lubli w latach 1595 - 1995.

Spotkanie odbyło się z inicjatywy mgr Barbary Lubojemskiej nauczycielki - polonistki i dyrektora Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego i Gimnazjum w Lubli mgra Piotra Cymermana.

Zanotował: S. Pomprowicz

VI. WSPOMNIENIA

Dom "Michałów" w Moderówce

Dom "Michałów" - Ludwiki i Stanisława Bochenków w Moderówce, spełniał w czasie okupacji specjalne zadania. Cała rodzina wraz z czeladnikami zatrudnionymi w warsztacie mechanicznym Bochenków, była zaprzysiężona i należała do AK.

W rodzinie tej niepoślednią rolę odgrywała pani Ludwika ps. "Michasia". Ona żywiła bezinteresownie dziesiątki ludzi, prała ich bieliznę i pościel, leczyła chorych, czuwała nad ich bezpieczeństwem - była ich matką.

Mąż "Michasi" - Stanisław Bochenek, a wraz z nim jego synowie - przechowywali broń, dokumenty, przyjmowali kurierów i łączników oraz prasę konspiracyjną. Przewozili i przenosili sprzęt wojskowy i kompromitujące ich przed wrogiem materiały. Najstarszy syn - Roman był w oddziale partyzanckim.

Z domu Bochenków korzystali członkowie sztabu Podkarpackiego Ośrodka, a także i z Rzeszowskiego Podokręgu Kedywu: Franciszek Płonka "Kubacki", Zenon Sobota "Korczak", Zbigniew Cerkowniak "Boruta", Stanisław Kostka "Dąbrowa". Oprócz żołnierzy i oficerów Kedywu, u "Michałów przebywali ukrywający się żołnierze i oficerowie Inspektoratu - z-ca inspektora kpt. Jan Walczyński "Buk", por. Antoni Holik "Gazda", kpt. Józef Modrzejewski "Lis" i inni.

Dom Bochenków był miejscem, w którym rozpoczęte zostały przygotowania do udanej akcji na więzienie w Jaśle. Po rozbiciu jasielskiego więzienia na krótki odpoczynek, w drodze do Odrzykonia, zatrzymała się grupa, którą prowadził Zenon Sobota "Korczak" ze Zbigniewem Zawiłą "Żbikiem", Józefem Okwieką "Trójką", Stanisławą Sołtykiewicz "Józefą" i Heleną Bogulińską "Syrenką".

W domu Bochenków kwaterował przez dłuższy czas uwolniony z więzienia w Jaśle, a ukrywający się przed gestapo, Antoni Strahl

"Rzewny". To u "Michałów" wiosną 1944 r. leżał ciężko chory Stanisław Kostka "Dąbrowa" i był leczony przez "Michasię".

W warsztacie Bochenków dokonano kosmetyki zdobytego samochodu, który w niedługim czasie dostał się w ręce Niemców , podczas nieszczęsnej potyczki pod Przysietnicą - 26 czerwca 1943 r. Warsztat Bochenków naprawiał najczęściej używany przez konspiratorów środek lokomocji - rowery. Naprawiano też uszkodzoną broń i ukrywano ją w przemyślnym schowku .

Gdy uzmysłowimy sobie, że dom Bochenków znajdował się tuż przy szosie Krosno - Jasło, którą to codziennie kursowało gestapo i policja ukraińska ze szkoły w Moderówce, że ludność Moderówki sparaliżowana była stałą obecnością policji ukraińskiej i oddziałami niemieckimi, które strzegły obozu w Szebniach, to wtedy lepiej zrozumiemy, jakie niebezpieczeństwo zagrażało rodzinie Bochenków. Na szczęście Gestapo nie wpadło na trop tej kwatery. Rodzinie Bochenków udało się szczęśliwie przetrwać długie lata okupacji. Żołnierz Kedywu Podokręgu Rzeszów, Stanisław Kostka "Dąbrowa", stwierdza, że nadużywali oni gościnności i dobroci tej rodziny.

Zaplecze, punkty kontaktowe w konspiracji musiały istnieć, ale w tym domu było wszystko. Tutaj odbywały się odprawy oddziałów dywersyjnych, dom ten był magazynem broni, amunicji i materiałów wybuchowych, miejscem przechowywania podręcznego archiwum i maszyny do pisania, stałą skrzynką kontaktową dla całego Inspektoratu, kwaterą ludzi spalonych i poszukiwanych przez gestapo, okresowym punktem dowodzenia, stałym punktem odbioru poczty i kurierów z Podokręgu AK Rzeszów.

Na podstawie pisma Stanisława Dąbrowy-Kostki do Zarządu Wojewódzkiego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w Krośnie z siedzibą w Jaśle, z dnia 8 stycznia 1977 r. w sprawie Ludwiki Bochenek - opracował Franciszek Mojak.

W uzupełnieniu bibliografii: Józef Bochenek: Wspomnienia po latach, cz.I, Moderówka 1992.(maszynopis).

VII. Z GŁĘBOKIM ŻALEM

Wykaz Zmarłych członków

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że w grudniu 1999r. z naszych szeregów na zawsze odeszli:

- Stasiczak Edward ps. „Żak" - Koło Sanok
- Roczniak Wiktor ps. „Orczyk" - Koło Sanok

Aby pamięć nie zginęła...

ALFRED SCHÜTZ twórca muzyki do pieśni - legendy „Czerwone maki na Monte Cassino" zmarł 21 października 1999r. w Monachium . Żył 89 lat. Odszedł w ciszy i zapomnieniu. Pogrzeb odbył się 10 grudnia 1999r. Zwłoki poddano kremacji. Msza św. żałobna odprawiona została w kościele p.w. św. Barbary w Monachium. Żona Weronika. Posiadał obywatelstwo Brazylii.

*

FELIKS KONARSKI („Ref - Ren") autor tekstu, słów do „Czerwonych maków ..." zmarł w Chicago 12.09.1991r. w wieku 84 lat. Pisarz, aktor, pieśniarz, więzień łagrów sowieckich, uczestnik kampanii włoskiej w Armii Polskiej gen. W. Andersa. Żona aktorka Nina Oleńska.

(Zob. „Czerwone maki" - Biuletyn Inf.-Hist. Nr 2/18/1999, s. 31-35, 63-64; w audycji Polskiego Radia pr. I w dniu 19.12.1999r. Żelechowska - Zagozda; Nowa encyklopedia powszechna PWN, t. 3, W-wa 1995).

VIII. POEZJA NA CO DZIEŃ I OD ŚWIĘTA

Żołnierzom Armii Krajowej w hołdzie

Dwie daty
1 i 17 września 1939.
Narodowa tragedia.
Następny rozbiór.

Zaiste, jak Feniks z popiołów
Odradza się Państwo Podziemne.
Największa w okupowanej Europie
Powstaje Armia Krajowa.

Kompanie, Bataliony, Pułki
400 000 Żołnierzy.
Owiała Ich legenda Biało-Czerwona.

Chronią Ich chłopskie chaty, dwory, leśniczówki i lasy
Janowskie, Nowogródzkie, Wileńskie, Wołyńskie,
Kampinos, Podhale i Puszcza Jodłowa.

"Na Święty Krzyż ślubuję...
Na wierność Rzeczypospolitej..."

Twarze jeszcze chłopięce i błysk w oczach
W rękach granaty - domowa robota -
Czasem zdobyczne "MP",
Zrzutowe "Steny",
I wola Walki nienasycona
Aż do zwycięstwa.

W leśniczówce wystukują alfabetem Morse'a
informacje

Na odludziu pracuje radiostacja :"Eureka".
Uzgodniona melodia - hasło - zrzuty.
Polska czeka!

Płoną na polach ogniska
- Umowne znaki - lądowiska.
Spływają z Niebios spadochrony,
Kapsuły z bronią, leki, buty.
I "Cichociemni" skaczą w ciemność

"Hej chłopcy, bagnet na broń...",

Za łapanki na ulicach
Za tortury w piwnicach Gestapo
Za śmierć Prośbów - Romka i Zbyszka
Za męczeństwo "Baśki" Puzon
Za 17 lat życia Władzia Półtoraka
Za śmierć Kopcia Zbyszka

" Do broni Jezus Maria!"

I potoczyło się burzą
Przez kraj cały
Akcja "Burza" z "Ostrą Bramą" w Wilnie
Warszawie wybiła godzina "W" 17.00.
Zachłysnęła się wolnością Stolica
Ale tylko
Czy aż tyle - 63 dni
Bohaterstwa i miasta.

Generał "Bór", "Monter" i "Szare Szeregi"
Panterki i hełmy z biało-czerwoną wstążką.
Walka dniem i nocą
O każdy dom, piętro, ulicę.
Armio Krajowa!
Najcudowniejsza Armio Polski, której

nie było na mapie świata -
a przecież żyłaś i walczyłaś.
Potem... podstępnie cię rozbito
I wysyłano jak przestępców na Wschód
Łubianka - łagry.
Torturowano w piwnicach
tu - i w kraju także!
i ogłaszano wyroki śmierci
bezprawne
ale w majestacie prawa.
Bolalo to wszystko.

"Nic to".
A dziś ... po 50 latach
Stoją Szeregi
"Baczność!" - komenda.
Błyska Virtuti Militari
Zielono-czarna wstążka i Krzyż Partyzancki
Order przelanej Krwi za Ojczyznę
Order Męczeństwa i Zwycięstwa.
Pani Generał, łza ukrywana na policzek spływa -
drży na berecie wężyk generalski.
Cisza
Milczenie
Grób Nieznanego Żołnierza
Trwa apel poległych...
Salwa...

Spływają Duchy Generałów:
Sosnkowskiego, Tokarzewskiego, Roweckiego,
Komorowskiego, Okulickiego, Fieldorfa.

Salwa... "Stańcie do apelu"
I Wy z "Szarych Szeregów" od "Parasola"
Z "Zośki", "Baszty", "27 Dywizji Wołyńskiej"
Z "Kresowej Wileńskiej", "Lwowskiej"

"Polegli na polu chwały"
Salwa...

Wielkie święto i pochylone Sztandary Pułkowe
I pierwsza od 50 lat Defilada
Zwycięstwo !

Idzie ulicami Warszawy Armia Krajowa -
Czarny beret z orzełkiem
Czarny, szary garnitur
Biało-czerwona opaska na ręce
z symbolem AK

Rozbłysły twarze,
Krzyże, Medale, Ordery
Orkiestra reprezentacyjna gra.
Zwarte szeregi idą rytmicznie.

Serce rośnie ze wzruszenia
Oszalało w rytmie -
Nie czuje bagażu lat.

"Rozszumiały się wierzby płaczące..."

Warszawiacy biją brawa
Bohaterów wita Stolica
Sława Im i Chwała .

Lidia Tomkiewicz

Autorka jest córką mjr. Tadeusza Tomkiewicza ps. "Hel" komendanta Obwodu AK Krosno, później szefa uzbrojenia w sztabie Inspektoratu AK Jasło.

Errata
Zauważone błędy i pomyłki w druku

Nr 2/18/1999

Str.	Wiersz od góry	Wiersz od dołu	jest	być powinno
7, 8	14, 16		mylnie	
	8,10		Stanisław Jurczak	Stanisław Jurczak
			Zastępca Prezesa	Prezes Zarządu
			Zarządu Okręgu	Koła
			Karol Soliński	Karol Soliński
			Prezes Zarządu	Zastępca Prezesa
			Koła	Zarządu Okręgu
9	6		2 p.s.p.	2 psp
20	15		stawiania	stawiani
23	2		Gazu	... Gazu Jasło
41	4		Ślusarski	i Jan Milli
41	14		Szlachta	i Jan Lubojemski
44	5		PR	RP
45	11		a Jaśle	w Jaśle
49		8, 12	stad dobry	stąd dobrą
51	17		lecz że	lecz, że
54		9	enkawuduwsko	enkawudecko
61	8		Radożyckiego	Radożyckiego.
62		5	okres	okresu
63		9	na szczycie	na szczycie?
Nr 3/19/1999				
6		11	mszy świętej	Mszy świętej
		15	dukielszczyzny	Dukielszczyzny
8		5	Polsce	Polski
18	8, 9		oraz na stacjonowanie garnizonów wojskowych	wykreślić

21	15		Rafineria Jasło Nafty	Rafineria Nafty Jedlicze
28		7	poświeceniu	poświęceniu
28		8	armii	Armii
29	5		koło Krosna	Koło Krosno
33		12	Warszaw	Warszawa
36	1		na codzień	na co dzień
38	10		rządów	rzędów
40	6		Krajowj	Krajowej
40		4	na codzień	na co dzień
Nr 4/20/1999				
9	18		pomocom osobą	pomocą osobom
11		13	zginęła	/zginęła
19	16		SL	SN
20		6	aresztowani	aresztowano
25		11	Obozu	Obwodu
25		7	Zab.	Zob.
29	3		oraz ...	oraz pierwszy numer gazetki „Gimnazjalista"
31		11	wojska	Wojska
33	2		zorganizowania	dezorganizowania
33		10	Zierki	Ziarki
34	9		„Szary"- Kolo,	„Szar" - Koło,
	10		Kolo	Koło
35	2		Szary"	„Szar"
38		13	Nadchnionymi	Natchnionymi
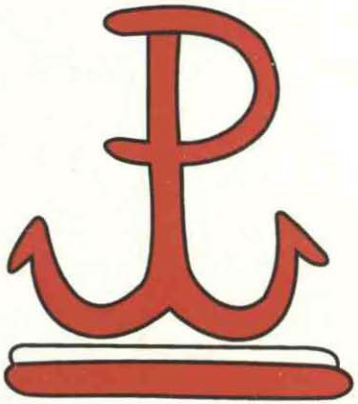
Przepraszamy